

**Social-
skydds-
guiden
2021**

**Dina rättigheter när du är sjuk
eller har en funktionsnedsättning**

Socialskyddsguide för Åland 2021	5
1. Ålands handikappförbund.....	5
1.1 Medlemsföreningar.....	6
2. Dina Rättigheter	8
2.1 Patientförsäkring.....	8
2.2 Läkemedelsskadeförsäkring.....	8
2.3 Patientens ställning och rättigheter	8
2.4 Klientens ställning och rättigheter	8
2.5 Rättshjälp.....	9
3. Vård/psykosocialt stöd/information	9
3.1 Barn och ungdomsmottagningen	9
3.2 Barn- och ungdomspsykiatriska mottagningen (BUP).....	9
3.3 Näringsterapi/dietist.....	10
3.4 Hemsjukvård.....	10
3.5 Socialkuratorerna	10
4. Service och stöd vid funktionsnedsättning	11
4.1 Serviceboende	11
4.2 Färdtjänst och ledsagarservice	11
4.3 Ändringsarbeten i bostaden	11
4.4 Personlig assistans.....	12
4.5 Redskap, maskiner och anordningar för de dagliga sysslorna	12
4.6 Bidrag för att skaffa bil.....	12
4.7 Ekonomiskt stöd	12
4.8 Tolktjänst för personer med funktionsnedsättning.....	12
5. Sjukdomskostnader.....	13
5.1 Patientavgifter	13
5.2 Ersättning för läkemedelskostnader	13
5.3 Kontaktpgifter till Folkpensionsanstalten, FPA	13
6. Tandvård	14
6.1 Tandvård via ÅHS	14
7. Resekostnader.....	15
7.1 På Åland.....	15

7.2	På fastlandet.....	15
7.3	Ersättning för övernattnig.....	16
7.4	Resersättning för följeslagares resekostnader.....	16
7.5	Följeslagare.....	16
7.6	Sjukresor med flyg till Åbo	16
7.7	Boende i Åbo	17
7.8	Boende i Helsingfors eller Uppsala.....	17
8.	När ett barn blir sjukt	18
8.1	Stöd från Folkpensionsanstalten, FPA.....	18
8.2	Möjligheter till frånvaro från arbete för föräldern	18
8.3	Sjukdagpenning vid arbetsförmåga.....	18
8.4	I väntan på beslut om rehabiliteringsstöd eller pension.....	19
9.	Rehabilitering.....	19
9.1	Rehabilitering för vuxna.....	20
9.2	Habilitering	20
9.3	Medicinsk rehabilitering, hälsovården.....	21
9.4	Krävande medicinsk rehabilitering.....	21
9.5	Medicinsk rehabilitering, försäkringsbolag.....	21
9.6	AMS rehabiliteringsservice	21
9.7	Rehabiliteringspenning, FPA.....	21
10.	Hjälpmedel.....	22
10.1	Proteser, ortoser och ortopediska skor.....	23
10.2	Bröstproteser.....	23
10.3	Bh och baddräkter för bröstcanceropererade	23
10.4	Peruker.....	23
10.5	Sjukvårdsmaterial.....	23
11.	Beskattning	24
11.1	Invalidavdrag	24
11.2	Avdrag för sjukdomskostnader.....	24
11.3	Bilskatteåterbäring på grund av kroppsskada	24
11.4	Befrielse från fordonsskattens grundskatt på basis av invaliditet.....	25
12.	Övrig stödsservice.....	26

12.1	Hemservice/hemtjänst.....	26
12.2	Stöd för närståendevård	26
12.3	Stöd för rörligheten.....	26
12.4	Utkomststöd	27
12.5	Specialomsorg	27
12.6	Parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning	27
12.7	Garantipension	27
12.8	Handikapp- och vårdbidrag.....	28
12.9	Bostadsbidrag.....	28
12.10	Postutdelning till bostaden.....	29
12.11	Intressebevakare	29
13.	Dödsfall/efterlevande.....	29
13.1	Efterlevandepension	29
13.2	Sjuk- eller livförsäkring.....	30
14.	Viktiga adresser och telefonnummer	31

Socialskyddsguide för Åland 2021

Tanken med den här guiden är att presentera en kort och enkel sammanfattning av den service som samhället erbjuder personer med funktionsnedsättning. Guiden innehåller också kontaktuppgifter till viktiga myndigheter och instanser i samhället. Guiden är sammanställd av verksamhetsledare Susanne Broman, personligt ombud Harriet Storsved och kommunikatör Emilia Liesmäki i samarbete med Ålands Cancerförenings verksamhetsledare Monica Toivonen.

Vi reserverar oss för eventuella felaktigheter och förändringar och hänvisar till respektive myndighet eller organisation för närmare information. Guiden kan laddas ner i PDF-format på förbundets hemsida www.handicampen.ax.

Mariehamn, februari 2021

Ålands handikappförbund r.f.

1. Ålands handikappförbund

Förbundet är en intresseorganisation som bevakar rättigheter i enlighet med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Vårt kansli är ett resurscenter för personer med funktionsnedsättning och en samlingspunkt för våra 13 medlemsföreningar. Kansliet är öppet måndag-torsdag kl. 9-15 och fredagar 9–13.

Förbundets personal består av verksamhetsledare, personligt ombud, kommunikatör, ekonomiansvarig, byråsekreterare/receptionist och en projektanställd rättighetsutbildare. Vi finns till förfogande när det gäller frågor som berör personer med funktionsnedsättning på Åland och deras anhöriga och samarbetar med medlemsföreningarna.

Personligt ombud erbjuder kostnadsfritt stöd och information till personer med funktionsnedsättning om samhällets utbud av vård, stöd, service, rehabilitering och sysselsättning på jämlika villkor. Personligt ombud fungerar som en brygga mellan klienter och myndigheter för att hitta rätt i djungeln av stöd. Ombudet arbetar på den enskildes uppdrag fristående från myndigheter och vårdgivare.

Förutom förbundets personal finns vid kansliet också följande föreningspersonal:

- Föreningen Vårt Hjärtas verksamhetsledare
- Demensföreningen på Ålands verksamhetsledare
- Ålands Reumaförenings verksamhetsledare
- Ålands Cancerförenings verksamhetsledare
- Ålands Hörsselföreningens organisationssekreterare
- Ålands Neurologiska föreningens verksamhetsledare
- Föreningen De Utvecklingsstördas Väls kanslipersonal

På kansliet finns ett bibliotek som är öppet för alla. Här finns böcker, tidningar och broschyrer. Litteraturen är katalogiserad i bibliotek.ax och lånetiden är 30 dagar. Man lånar med sitt vanliga bibliotekskort.

Ålands handikappförbund är huvudman för Fixtjänst, en arbets- och sysselsättningsverksamhet för personer med funktionsnedsättning.

Mera information om aktuellt inom förbundet och medlemsföreningarna fås, förutom från kansliet på telefon 22 360, via hemsidan www.handicampen.ax, på förbundets Facebook-sida och i förbundets tidning Bulletinen som ges ut två gånger per år.

Ålands handikappförbund r.f.

Skarpansvägen 30, AX-22100 Mariehamn

Telefon 22 360, info@handicampen.ax

Måndag – torsdag 9–15, fredag 9–13

www.handicampen.ax

1.1 Medlemsföreningar

Andning & Allergi Åland r.f.

Skarpansvägen 30, AX-22100 Mariehamn

Telefon 22 360, info@andning-allergi.ax

www.handicampen.ax/andning-allergi/

Demensföreningen på Åland r.f.

Skarpansvägen 30, AX-22100 Mariehamn

Telefon 0457 548 3818, info@demens.ax

Måndag-torsdag 9–15

www.handicampen.ax/demensforeningen/

Diabetesföreningen på Åland r.f.

Skarpansvägen 30, AX-22100 Mariehamn

Telefon 22 360, info@@diabetes.ax

www.handicampen.ax/diabetesforeningen

De Utvecklingsstördas Väl på Åland r.f.

Skarpansvägen 30, AX- 22100 Mariehamn

Telefon 527 371, 527 372, info@duv.ax

Måndag-torsdag 9–15 och fredag 9–13

www.duv.ax

Föreningen Vårt Hjärta r.f.

Skarpansvägen 30, AX-22100 Mariehamn

Telefon 0457-342 1265, info@hjarta.ax

Måndag-onsdag 9–15

www.hjarta.ax

Föräldraföreningen för barn med särskilda behov r.f.

Skarpansvägen 30, AX-22100 Mariehamn

Telefon 040 565 4077

<http://www.handicampen.ax/foraldraforeningen/>

Ålands Autismspektrumförening r.f.

Skarpansvägen 30, AX-22100 Mariehamn

Telefon 0400 478 884, alandsautismspektrumforening@gmail.com

www.handicampen.ax/autism/

Ålands Cancerförening r.f.

Skarpansvägen 30, AX-22100 Mariehamn

Telefon 22 419, info@cancer.ax

Måndag-torsdag 9–15

www.cancer.ax

Ålands Hörselförening r.f.

Skarpansvägen 30, AX-22100 Mariehamn

Telefon 21 365, 040 501 3827, info@horsel.ax

Måndag-tisdag 9–15, onsdag 9–12

www.handicampen.ax/horsel

Ålands Intresseföreningen för psykisk hälsa – Reseda r.f.

Skarpansvägen 30, AX-22100 Mariehamn

Telefon 0400 478 884

henrik.lagerberg@aland.net

www.handicampen.ax/reseda/

Ålands Neurologiska förening r.f.

Skarpansvägen 30, AX-22100 Mariehamn

Telefon 22 371, info@neurologiska.ax

Måndag-onsdag 9–15

www.handicampen.ax/alnf/

Ålands Reumaförening r.f.

Skarpansvägen 30, AX-22100 Mariehamn

Telefon 22 370, info@reuma.ax

Måndag-fredag 9–15

www.handicampen.ax/reumaforeningen/

Ålands Synskadade r.f.

Ankaret, Johannebovägen 7, AX-22100 Mariehamn

Telefon verksamhetsledare 0457 343 8950, IT-stöd 040 680 0950

Verksamhetsledaren: aland.syn@aland.net, IT-stöd: it.syn@aland.net

www.handicampen.ax/syn och www.fss.fi/sv/distriktsforeningar/aland

2. Dina Rättigheter

2.1 Patientförsäkring

Patientförsäkringscentralen handhar, i enlighet med patientskadelagen, ersättningar för personskador som orsakats i samband med hälso- och sjukvård, både offentligt och privat.

Patientförsäkringscentralen

Post: PB 1, 00084 FÖRSÄKRINGSCENTRALEN
Reception: Östersjögatan 11–13, 00180 Helsingfors
Telefon, kundtjänst 040 450 4590 vardagar 12 - 15
<https://www.pvk.fi/sv/>

2.2 Läkemedelsskadeförsäkring

Läkemedelsskadeförsäkringen ersätter skador som användare lider genom biverkningar av läkemedel som har överlåtits för konsumtion eller använts vid läkemedelsprovning i Finland.

Finska Ömsesidiga Läkemedelsskadeförsäkringsbolaget

Tavastvägen 19, 00500 Helsingfors
Telefon 010 219 5716, 010 219 5717
www.laakevahinko.fi/pa-svenska

2.3 Patientens ställning och rättigheter

En patient som är missnöjd med den vård eller det bemötande hen har fått kan göra en anmärkning. Det finns också möjlighet att göra en klagan hos de myndigheter som övervakar hälso- och sjukvården. Patientombudsmannen hjälper dig om du är missnöjd med den vård du har fått och tar även emot kritik och synpunkter. Du kan också få hjälp med att skriva en patientskadeanmälan.

2.4 Klientens ställning och rättigheter

När socialvård planeras och ordnas ska alltid klientens önskemål och åsikt beaktas. Det betyder inte att tjänster och stödåtgärder alltid kan ordnas på det sätt klienten vill eller yrkar på. En klient som är missnöjd med den socialvård eller med det bemötande hen har fått har rätt att framföra en anmärkning till en ansvarig person eller en ledande tjänsteinnehavare inom socialvården. Klientombudsmannen hjälper dig om du är missnöjd med den socialvård du fått och tar även emot kritik och synpunkter.

Klient- och patientombudsmannen

Ålands ombudsmannamyndighet,
Elverksgatan 10, kvarteret iTIDEN, AX-22100 Mariehamn
Telefon 25 267, info@ombudsman.ax
www.ombudsman.ax

2.5 Rättshjälp

Rättshjälp kan sökas av privatpersoner genom tidsbokning hos en rättshjälpsbyrå. Rättshjälp ges i alla rättsliga ärenden som berör privatpersoner.

Åland rättshjälps- och intressebevakningsbyrå

Torggatan 16 A, AX-22100 Mariehamn
Telefon 02956 61 800, aland.rh@om.fi
www.oikeus.fi/sv

Intressebevakningsfullmakt på Åland

Magistraterna, Torggatan 16 B, PL 58, AX-22101 Mariehamn
Telefon 635270, info@ambetsverket.fi
www.ambetsverket.ax

3. Vård/psykosocialt stöd/information

Barn och ungdom

3.1 Barn och ungdomsmottagningen

Till Ålands hälso- och sjukvårds (ÅHS) barn – och ungdomsmottagning, som är en öppenvårdsmottagning, kommer barn och unga upp till 18 år för att få specialiserad sjukvård. Det handlar till exempel om utredningar och behandlingar. Remiss behövs.

Barn- och ungdomsmottagningen

Besöksadress: Doktorsvägen 1 A, Mariehamn
Postadress: PB 1055, AX-22 111 Mariehamn
Telefon 5355 (växel)

3.2 Barn- och ungdomspsykiatriska mottagningen (BUP)

Barn- och ungdomspsykiatriska mottagningen vid ÅHS är en öppenvårdsmottagning för barn och unga upp till 18 år och deras familjer. BUP:s uppgift är att bedöma och behandla barn och unga som behöver psykiatriskt stöd eller vård. Remiss behövs.

Barn- och ungdomspsykiatriska ärenden vid ÅHS

Besöksadress: Doktorsvägen 1 B, Mariehamn
Postadress: PB 1055, AX-22 111 Mariehamn
Telefon 5355
Jourtelefon 535 100 direkt alla dagar eller vid akuta psykiska ärenden, samma nummer även kvällar och helger för hänvisning till vidare hjälp

3.3 Näringsterapi/dietist

Inom ÅHS kan både barn och vuxna få individuellt anpassade kostråd av dietist om bland annat diabetes, övervikt, födoämnesallergier, intoleranser, magtarmsjukdomar, undernäring och cancer. Även ineliggande patienter på vårdavdelning kan kontakta dietist. För nya patienter behövs läkarremiss.

Näringsterapin (dietist), ÅHS

Besöksadress: Doktorsvägen 1 A, Mariehamn

Postadress: PB 1055, AX-22 111 Mariehamn

Telefon 5355

3.4 Hemsjukvård

Målet med hemsjukvården är att hjälpa dig så att du klarar dig självständigt i ditt hem. Hemsjukvården sköter bland annat omläggningar, medicindelningar, injektioner och bedömningar.

Hemsjukvården på Åland hör till ÅHS och är indelad i följande områden:

- Mariehamns hemsjukvård är en fristående enhet i Mariehamn
- Norra Ålands hemsjukvård (Geta, Finström, Saltvik och Sund)
- Södra Ålands hemsjukvård (Lemland, Lumparland, Jomala, Eckerö och Hammarland)
- Skärgården (kontakta respektive hälso- och sjukvårdsmottagning)

Det är vårdpersonal eller läkare som bedömer ditt behov av hemsjukvård.

Mariehamns hemsjukvård, ÅHS

Besöksadress: Doktorsvägen 1 C, Mariehamn

Postadress: PB 1055, AX-22 111 Mariehamn

Telefon 538 455

Norra Ålands hemsjukvård

- Telefon 0457 529 1123

Södra Ålands hemsjukvård

- Telefon 5355

Materialutlämningen (hemsjukvård)

- Telefon 538 484

3.5 Socialkuratorerna

Med utgångspunkt i din livssituation hjälper socialkuratorn dig genom:

- olika former av stödsamtal

- vägledning, råd och information för vidare kontakter i frågor om sociala förmåner, sociallagstiftning, avgifter och samhällets övriga resurser och serviceformer
- hjälp med ansökningar, till exempel till FPA
- att vara en kontakt mellan olika verksamheter, både inom och utanför ÅHS

Varje avdelning och mottagning vid Ålands hälso- och sjukvård har en utsedd socialkurator.

Socialkuratorerna inom ÅHS

Besöksadress: Doktorsvägen 1 C, Mariehamn

Postadress: PB 1055, AX-22111 Mariehamn

Telefon 5355

4. Service och stöd vid funktionsnedsättning

Kommunerna ger service och stöd till personer med funktionsnedsättning. Syftet är att ge personer med funktionsnedsättning lika möjlighet att vara delaktiga och leva i samhället.

Från och med 1.1.2021 är det Kommunernas socialtjänst, KST, som ansvarar för servicen men barn- och äldreomsorgen finns fortfarande kvar hos kommunerna.

Kontakta socialkansliet i din hemkommun/KST. Telefonnummer finns i slutet av guiden.

4.1 Serviceboende

Serviceboende ordnas för den som har en grav funktionsnedsättning, det vill säga som på grund av sin funktionsnedsättning eller sin sjukdom fortlöpande, under olika tider av dygnet eller annars i särskilt stor utsträckning behöver en annan persons hjälp för att klara av sina dagliga sysslor.

Till serviceboende hör bostad samt sådana tjänster i anslutning till boendet som är nödvändiga för det dagliga livet. Tjänster som kan behövas är till exempel hjälp med att förflytta sig, hjälp med på- och avklädning, personlig hygien, mathushållning och städning av bostaden samt övriga tjänster som behövs för att vardagen ska fungera.

4.2 Färdtjänst och ledsagarservice

Kommunen kan bevilja ersättning för färdtjänstresor med taxi för personer med grav funktionsnedsättning. Med färdtjänst menas resor som hör till det dagliga livet, det vill säga resor för arbete, studier, rekreation med mera. Färdtjänsten kan kompletteras med ledsagarservice. Färdtjänst får inte användas för resekostnader som ersätts av FPA, exempelvis läkarbesök.

4.3 Ändringsarbeten i bostaden

En person som har en grav funktionsnedsättning får ersättning för skäliga ändringsarbeten i sin varaktiga bostad. Ändringsarbetena ska vara nödvändiga för att personen ska ha

möjlighet att klara sig på egen hand. Det gäller till exempel breddning av dörrar eller omändringsarbeten i badrum. Kontakta alltid kommunens socialkansli före du börjar med ändringsarbetena ifall du tänker ansöka om ersättning från kommunen.

4.4 Personlig assistans

Personlig assistans är en service som möjliggör ett självständigt liv för personer med svår funktionsnedsättning. Personlig assistans innebär nödvändig hjälp för att klara de funktioner som hör till ett normalt liv, exempelvis hjälp i de dagliga sysslorna och i arbete eller studier.

4.5 Redskap, maskiner och anordningar för de dagliga sysslorna

Ersättning kan beviljas för redskap, maskiner och anordningar som en person med funktionsnedsättning behöver för att klara de dagliga sysslorna och som inte är hjälpmedel för medicinsk rehabilitering. Exempel på sådana är

- hushållsmaskiner
- fritidsutrustning
- stödhandtag, lyftanordningar, alarmanordningar eller andra motsvarande redskap och anordningar som blir fast installerade i bostaden
- bil

4.6 Bidrag för att skaffa bil

Personer med funktionsnedsättning kan ansöka om bidrag för att köpa bil. Bidraget beviljas av kommunen enligt individuell behovsprövning. Bidraget kan beviljas även åt en person som inte själv kan köra men som behöver bil för arbetsresor och/eller för andra resor som hör till normal livsföring. Om man på grund av rörelsehinder måste bygga om bilen och skaffa extra utrustning till den, ersätts dessa kostnader i sin helhet.

[Kontakta socialkansliet i din hemkommun/KST. Telefonnummer finns i slutet av guiden](#)

4.7 Ekonomiskt stöd

En person med funktionsnedsättning kan få ersättning för extra kostnader för specialkost och specialnäringspreparat som hen måste använda under en lång tid och regelbundet. Extra klädkostnader kan ersättas då funktionsnedsättningen innebär att kläderna slits snabbare än normalt eller att konfektionskläder och vanliga skor inte kan användas.

4.8 Tolkjänst för personer med funktionsnedsättning

Folkpensionsanstalten (FPA) beviljar gratis tolktjänst för personer med syn-, hörsel- eller talskada. Man kan få tolktjänst om man behöver hjälp för att arbeta, studera, sköta ärenden eller för sin fritid. Tolkningen kan också ske på distans.

Centret för tolkningsservice för personer med funktionsnedsättning, FPA

Postadress: PB 10, 00056 FPA

Telefon 020 634 2802 via sms 020 634 2900

Texttelefon 020 634 2813, 020 634 2814

vat@fpa.fi, www.fpa.fi

5. Sjukdomskostnader

5.1 Patientavgifter

För ytterligare information om patientavgifterna inom den åländska offentliga hälso- och sjukvården hänvisas till ÅHS avgiftshandbok som finns på www.ahs.ax eller till ÅHS ekonomiavdelning.

Rätten till vård för personer bosatta utanför Åland eller sjukförsäkrade i annat land än bosättningslandet. Alla har rätt till akut och/eller nödvändig vård vid Ålands hälso- och sjukvård, ÅHS.

Ålands hälso- och sjukvård, ÅHS

Postadress: PB 1091, AX-22111 Mariehamn

Telefon, växel 5355, kund.ekonomi@ahs.ax

www.ahs.ax

5.2 Ersättning för läkemedelskostnader

Du får ersättning från FPA för läkemedel, kliniska näringspreparat och bassalvor som du har ordinerats med recept för behandling av din sjukdom. Du kan få ersättning endast för de preparat som läkemedelsprismyndigheten (Hila), som verkar i anslutning till social- och hälsovårdsministeriet, har godkänt som ersättningsgilla. Du får vanligen ersättningen direkt på apoteket (när apoteket elektroniskt har kontrollerat din rätt till ersättning hos FPA). Apoteken har också uppgifter om hur mycket du har betalat i självrisk.

5.3 Kontaktuppgifter till Folkpensionsanstalten, FPA

Tjänster på nätet

- logga in på webben med nätbankskoder eller mobil- id www.fpa.fi/etjanst
- boka tid på nätet för telefonservice på Åland www.fpa.fi/boka-tid

FPA Åland

Besök: Nygatan 7, 22100 Mariehamn

Öppet: måndag-tisdag 12-15.30, övriga tider enbart på tidsbokning.

FPA ansökan, blanketter: www.kela.fi/web/sv/blanketter

Skicka din ansökan till adressen

FPA, PB 10, 00056 FPA

Här hittar du FPA:s telefonnummer

<https://www.kela.fi/web/sv/ring-fpa>

FPA:s telefonnummer och postadress finns även under Viktiga telefonnummer i slutet av guiden.

6. Tandvård

FPA ersätter en del av kostnaderna för behandling av mun och tänder hos en privat tandläkare samt en del av kostnaderna för laboratorie- och röntgenundersökningar som ordinerats av en tandläkare. De flesta tandläkarmottagningar ger FPA-ersättningen direkt på mottagningen och då behöver du inte göra en ansökan.

Folkpensionsanstalten, FPA**Tjänster på nätet**

Logga in på webben med nätbankskoder eller mobil-id.

Boka tid på nätet för telefonservice eller till FPA:s servicepunkt på Åland www.fpa.fi/etjanst

FPA Åland

Nygatan 7, AX-22100 Mariehamn

Öppet: måndag-tisdag 12-15.30, övriga dagar enbart på tidsbokning

FPA ansökan, blanketter

www.kela.fi/web/sv/blanketter

FPA:s telefonnummer och postadress finns i ”viktiga telefonnummer” i slutet av guiden

6.1 Tandvård via ÅHS

ÅHS erbjuder tandvård för barn och ungdomar upp till 28 år samt för patientgrupper som är prioriterade av medicinska och sociala skäl. Du kan läsa mer om prioriterade grupper inom ÅHS tandvård på ÅHS hemsida.

ÅHS erbjuder tandvård för barn och ungdomar upp till 28 år samt för patientgrupper som är prioriterade av medicinska och sociala skäl. Du kan läsa mer om prioriterade grupper inom ÅHS tandvård på ÅHS hemsida.

Du kan kontakta jourtandvården vid akuta besvär. Om du inte hör till någon av de prioriterade grupperna och är 28 år eller mer ska du i första hand vända till din ordinarie privata tandläkare vid akuta besvär.

ÅHS tandvård har verksamhet i Mariehamn och i Godby.

Jourhavande tandläkare, ÅHS

Telefon 14 600

Tandvård via ÅHS

Ålandsvägen 26, AX-22100 Mariehamn

Telefon 538 524, tandvarden@ahs.ax

www.ahs.ax

Tandvårdsmottagningen i Godby

Besöksadress: Von Knorringsvägen 1, Godby Center, AX-22410 Godby

Postadress: Pb 8, AX-22411 Godby

Telefon 535 815, 535 817

7. Resekostnader

Du kan få reseersättning av FPA om du reser till en offentlig eller privat hälso- och sjukvårdsenhet och orsaken till resan är

- sjukdom
- graviditet
- förlossning
- rehabilitering och du har ett rehabiliteringsbeslut från FPA eller den offentliga hälso- och sjukvården

Rätten till ersättning gäller i regel resor till närmaste läkare eller undersöknings- eller vårdinrättning samt till det vårdställe där offentliga vården (ÅHS) har köpt tjänsten, även till Sverige. FPA ersätter den del av resekostnaderna som övergår en viss självrisk (en summa per enkelresa som patienten själv betalar).

7.1 På Åland

Alla taxiföretagare på Åland har fullmaktsavtal med FPA och du kan ge fullmakt till serviceproducenten att söka ersättning från FPA för din resa.

7.2 På fastlandet

FPA ersätter endast taxiresor på fastlandet som beställs från beställningscentralerna enligt sjukvårdsdistrikten.

Sjukvårdsdistriktens beställningsnummer

Egentliga Finland,

Åbo telefon (02) 106 06 00 (svenska)

Helsingfors telefon 0100 84 001 (svenska)

För andra orter: www.fpa.fi/taxiresor

Folkpensionsanstalten, FPA

Tjänster på nätet

Logga in på webben med nätbankskoder eller mobil-id.

Boka tid på nätet för telefonservice eller till FPA:s servicepunkt på Åland www.fpa.fi/etjanst

FPA Åland

Besöksadress: Nygatan 7, 22100 Mariehamn

Måndag-tisdag 12-15.30. Övriga tider enbart på tidsbokning.

FPA ansökan, blanketter

www.kela.fi/web/sv/blanketter

FPA:s telefonnummer och postadress finns i ”viktiga telefonnummer” i slutet av guiden

7.3 Ersättning för övernattning

Du kan ansöka från FPA om så kallad övernattningspenning när du exempelvis har varit tvungen att övernattna för att hinna i tid till behandling eller rehabilitering eller för att undvika upprepade dagliga resor.

7.4 Reseersättning för följeslagares resekostnader

Om patienten behöver en följeslagare under resan är det möjligt att få reseersättning också för följeslagarens resekostnader. Följeslagarens resekostnader ersätts när vårdpersonalen har konstaterat att en följeslagare är nödvändig på grund av patientens sjukdom eller till exempel att det är nödvändigt att en familjemedlem är närvarande under behandlingen. Patientens och följeslagarens resor ersätts i allmänhet enligt vad resan skulle ha kostat med det billigaste transportmedlet (vanligen tåg, båt eller buss).

7.5 Följeslagare

Om det inte finns anhöriga/närstående som har möjlighet att följa med som ledsagare kan man kontakta Röda Korsets patientvänner.

Röda Korset, Ålands distrikt

Torggatan 26 A, AX-22100 Mariehamn

Telefon 040-516 35 37, aland@redcross.fi

<https://rednet.punainenristi.fi/node/65>

7.6 Sjukresor med flyg till Åbo

- Om du har blivit remitterad av läkare vid ÅHS till vård i Åbo kan ÅHS transportkoordinator hjälpa dig med bokning av flygresa.
- Om ÅHS bokar din flygresa behöver du endast betala självriskan. Detta förutsätter dock att resan verkligen genomförs och att nödvändiga handlingar lämnas in till ÅHS.

- Det är mycket viktigt att du som patient avbokar en flygresa som inte ska användas. Det är du som patient som ansvarar för hela kostnaden för flygresan om resan inte avbeställs i tid.
- Avbokning av patientresa sker genom att kontakta transportkoordinatören så fort som möjligt, men senast 1 timme före avgång.
- Senast fyra dagar efter resan ska du lämna in följande handlingar till transportkoordinatören;
 - sjukreseintyg eller kopia om du fått det från vårdgivaren i Åbo. Om du inte fått reseintyg kan ÅHS transportkoordinator skriva ut intyget på begäran
 - fullmakt som berättigar resekoordinatören att för din räkning ansöka om ersättning för flygresan från FPA. ÅHS har en blankett du kan fylla i
 - inlämning och hämtning av resehandlingar sker i huvudsak via information/växeln vid ÅHS huvudingång
- Du som patient kan boka din flygresa själv, men betalar då normalpris. Ersättning för resan kan ansökas hos FPA.

7.7 Boende i Åbo

Åtanken och Lilla å, är namn på lägenheterna i Åbo för åländska cancerpatienter och deras anhöriga/närstående. Bokning av rum görs via transportkoordinatören vid ÅHS i samband med bokning av resan till och från Åbo. Övernattning kostar 20 €/person och natt och som patient får du motsvarande ersättning från FPA mot uppvisande av kvitto. Nyckel och mer information fås från transportkoordination, ÅHS.

7.8 Boende i Helsingfors eller Uppsala

Kontakta transportkoordinatören.

Transportkoordinator, ÅHS

Telefon 535 420

patientresa@ahs.ax

Folkpensionsanstalten, FPA

Tjänster på nätet

Logga in på webben med nätbankskoder eller mobil-id.

Boka tid på nätet för telefonservice eller till FPA:s servicepunkt på Åland www.fpa.fi/etjanst

FPA Åland

Nygatan 7, AX-22100 Mariehamn

Måndag-tisdag 12-15.30. Övriga tider enbart på tidsbokning.

FPA ansökan, blanketter

www.kela.fi/web/sv/blanketter

FPA:s telefonnummer och postadress finns i ”viktiga telefonnummer” i slutet av guiden

8. När ett barn blir sjukt

8.1 Stöd från Folkpensionsanstalten, FPA

Om ett barn insjuknar ersätter FPA en del av privatläkar- eller privatvårdsläkarearvodena. För mediciner som ordinerats av läkare kan man få grundersättning eller specialersättning. För kostnader för resor och övernattnig se stycket om resekostnader.

8.2 Möjligheter till frånvaro från arbete för föräldern

Den tillfälliga vårdledigheten, partiell vårdledighet och frånvaro av tvingande familjeskäl, beror på hurdant arbetsavtal man har, till exempel om det följer ett kollektivavtal eller enbart arbetsavtalslagen.

Folkpensionsanstalten, FPA**Tjänster på nätet**

Logga in på webben med nätbankskoder eller mobil-id.

Boka tid på nätet för telefonservice eller till FPA:s servicepunkt på Åland www.fpa.fi/etjanst

FPA Åland

Nygatan 7, AX-22100 Mariehamn

Måndag-tisdag 12-15.30. Övriga tider enbart på tidsbokning.

FPA ansökan, blanketter

<https://www.kela.fi/web/sv/blanketter>

FPA telefonnumren och postadress finns i ”viktiga telefonnummer” i slutet av guiden

8.3 Sjukdagpenning vid arbetsförmåga

Om du är 16 – 67 år och oförmögen att arbeta på grund av sjukdom kan du få skattepliktig sjukdagpenning. Om du får lön för sjuktiden betalar FPA dagpenningen till din arbetsgivare.

Folkpensionsanstalten, FPA**Tjänster på nätet**

Logga in på webben med nätbankskoder eller mobil-id.

Boka tid på nätet för telefonservice eller till FPA:s servicepunkt på Åland www.fpa.fi/etjanst

FPA Åland

Nygatan 7, AX-22100 Mariehamn

Måndag-tisdag 12-15.30. Övriga tider enbart på tidsbokning.

FPA ansökan, blanketter

www.kela.fi/web/sv/blanketter

FPA:s telefonnummer och postadress finns i ”viktiga telefonnummer” i slutet av guiden

8.4 I väntan på beslut om rehabiliteringsstöd eller pension

När en person har fått max sjukdagpenning och fortfarande inte kan arbeta kan man söka rehabiliteringsstöd eller invalidpension från FPA. Man kan eventuellt ha rätt att lyfta arbetslöshetsersättning från AMS under tiden man väntar på beslut om rehabiliteringsstöd eller invalidpension. Det här gäller även för personer som har ett arbetsförhållande som är i kraft.

Folkpensionsanstalten, FPA**Tjänster på nätet**

Logga in på webben med nätbankskoder eller mobil-id.

Boka tid på nätet för telefonservice eller till FPA:s servicepunkt på Åland www.fpa.fi/etjanst

FPA Åland

Nygatan 7, AX-22100 Mariehamn

Måndag-tisdag 12-15.30. Övriga tider enbart på tidsbokning.

FPA ansökan, blanketter

www.kela.fi/web/sv/blanketter

FPA telefonnumren och postadress finns i ”viktiga telefonnummer” i slutet av guiden

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, AMS

Telefon 25 501, info@ams.ax

www.ams.ax, www.ams.ax/blanketter

Pensionsskyddscentralen

Telefon 029 411 2110

www.etk.fi/sv/

9. Rehabilitering

Rehabilitering är olika former av stöd till en person som har en funktionsnedsättning som har uppkommit genom till exempel en olycka eller sjukdom i vuxen ålder. För rehabilitering ansvarar bland annat FPA, AMS, ÅHS och försäkringsbolag.

Behovet av medicinsk rehabilitering samt rehabiliteringens mål och innehåll ska fastställas i en individuell, skriftlig rehabiliteringsplan. Den medicinska rehabiliteringen kan utföras i ÅHS egen regi eller som köptjänst av utomstående serviceproducenter.

Tala med din läkare när du behöver rehabilitering. Om läkaren anser att du behöver rehabilitering får du ett utlåtande om ditt rehabiliteringsbehov.

Yrkesinriktad rehabilitering för personer med nedsatt funktionsförmåga, krävande medicinsk rehabilitering för under 65-åringar och psykoterapi för vuxna hör till FPA:s lagstadgade uppgifter. Om du har varit sjuk och fått sjukdagpenning 60 vardagar eller ansöker om sjukpension reder FPA ut om du behöver rehabilitering. FPA kan också enligt prövning bevilja olika former av rehabilitering.

Rehabilitering för unga med funktionsnedsättning.

Om du är 16–19 år och riskerar bli arbetsförmögen utreder FPA om du kan ha hjälp av rehabilitering innan du kan få ett pensionsbeslut. Du hänvisas då i första hand till yrkesinriktad rehabilitering eller utbildning. Du kan samtidigt få handikappbidrag.

9.1 Rehabilitering för vuxna

FPA ordnar yrkesinriktad rehabilitering för personer i arbetslivet, som på grund av sjukdom eller skada med hänsyn till helhetssituationen har märkbart försämrade studie- och arbetsmöjligheter.

Den behovsprövade rehabiliteringen kompletterar FPA:s krävande medicinska rehabilitering. Den viktigaste målsättningen för den behovsprövade rehabiliteringen är att stöda arbets-, studie- och funktionsförmågan. Sjukdomsinriktade rehabiliterings- och anpassningskurser ordnas både som krävande medicinsk rehabilitering och behovsprövad rehabilitering för olika sjukdomsgrupper. Rehabiliterande psykoterapi kan stöda klientens studie- eller arbetsförmåga, då rehabiliteringsbehovet orsakas av psykisk sjukdom.

9.2 Habilitering

Habilitering är olika former av stöd till en person som har en medfödd funktionsnedsättning eller som tidigt i livet har fått en funktionsnedsättning.

Folkpensionsanstalten, FPA

Tjänster på nätet

Logga in på webben med nätbankskoder eller mobil-id.

Boka tid på nätet för telefonservice eller till FPA:s servicepunkt på Åland

www.fpa.fi/etjanst

FPA Åland

Nygatan 7, AX-22100 Mariehamn

Måndag-tisdag 12-15.30. Övriga tider enbart på tidsbokning.

FPA ansökan, blanketter

www.kela.fi/web/sv/blanketter

FPA:s telefonnummer och postadress finns i "viktiga telefonnummer" i slutet av guiden

9.3 Medicinsk rehabilitering, hälsovården

Under förutsättning att patienten uppfyller kraven för medicinsk rehabilitering kan läkaren utfärda en betalningsförbindelse för rehabiliteringen. För närmare diskussion kan du kontakta din behandlande läkare. Som medicinsk rehabilitering kan beviljas rehabilitering på anstalt, fysioterapi, ergoterapi, talterapi, neuropsykologisk rehabilitering, psykoterapi, hjälpmedel samt anpassningsträning.

9.4 Krävande medicinsk rehabilitering

Den krävande medicinska rehabiliteringens syfte är att förbättra förutsättningarna för aktivitet och delaktighet i det dagliga livet. Den krävande medicinska rehabiliteringen baserar sig på en rehabiliteringsplan som gjorts upp inom den offentliga hälso- och sjukvården.

9.5 Medicinsk rehabilitering, försäkringsbolag

Arbetspensionskassorna har också skyldighet att rehabilitera personer med olika skador och sjukdomar som är kvar i arbetslivet. Detta sker i praktiken på så sätt att arbetsgivarens pensionsförsäkringsbolag bedömer och beslutar om rehabilitering beviljas. Därefter köps rehabiliteringstjänster från olika serviceproducenter.

9.6 AMS rehabiliteringsservice

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (AMS) kan ge råd och hjälp i frågor som rör byte av arbete eller yrke. AMS står i första hand till tjänst med åtgärder till arbetslösa personer, men också i vissa fall till personer som har rehabiliteringsstöd, för att hitta eller återgå till ett lämpligt arbete.

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, AMS

Telefon 25 501, info@ams.ax

www.ams.ax, www.ams.ax/blanketter

9.7 Rehabiliteringspenning, FPA

Du kan få rehabiliteringspenning om du är 16–67 år och deltar i heldagsrehabilitering för att kunna fortsätta i arbetslivet eller komma in i eller återvända till arbetslivet. Unga med funktionsnedsättning kan få rehabiliteringspenning också för läroavtalsutbildning.

Folkpensionsanstalten, FPA

Tjänster på nätet

Logga in på webben med nätbankskoder eller mobil-id www.fpa.fi/etjanst

Boka tid på nätet för telefonservice på Åland www.fpa.fi/boka-tid

FPA Åland

Nygatan 7, AX-22100 Mariehamn

Måndag-tisdag 12-15.30. Övriga tider enbart på tidsbokning.

FPA ansökan, blanketter

www.kela.fi/web/sv/blanketter

FPA telefonnumren och postadress finns i ”viktiga telefonnummer” i slutet av guiden

10. Hjälpmedel

Hjälpmedel som underlättar det dagliga livet kan vara rullstolar, rollatorer, bad- och wc-tillbehör, till exempel duschstolar samt olika köksredskap och hjälpmedel vid kommunikation.

Hjälpmedel kan fås från olika ställen till exempel ÅHS, FPA, skola eller KST, beroende på situation. Vissa hjälpmedel ersätts inom ramen för medicinsk rehabilitering och är i regel avgiftsfria för patienten. Sådana hjälpmedel är i allmänhet personligt anpassade eller ges för personligt bruk.

ÅHS hjälpmedelscentralen hyr ut hjälpmedel till de som bor hemma eller på effektiviserat serviceboende. Institutioner som till exempel Trobergshemmet, Oasen och Sunnanberg erbjuder hjälpmedel som de boende behöver.

När du hyr hjälpmedel betalar du en hyresavgift som inte ingår i högkostnadsskyddet. Hjälpmedel för fritidssysselsättningar och sådant som inte är flyttbart utan monteras fast till exempel handtag eller ramper är hjälpmedel som i regel bekostas av KST.

Personal på de olika hjälpmedelsverksamheterna hjälper till med utprovning av specialhjälpmedel, då behövs remiss eller betalningsförbindelse.

www.ahs.ax/patienter/alla-mottagningar-och-avdelningar/hjalpmedelscentralen

Hjälpmedelscentralen, ÅHS

Doktorsvägen 1 C

PB 1055, AX-22111 Mariehamn

Telefon 538 466

Folkpensionsanstalten, FPA**Tjänster i nätet**

logga in på webben med nätbankskoder eller mobil-id boka tid på nätet för telefonservice eller till FPA:s servicepunkt på Åland www.fpa.fi/etjanst

FPA Åland

Nygatan 7, AX-22100 Mariehamn

Måndag-tisdag 12-15.30. Övriga tider enbart på tidsbokning.

FPA ansökan, blanketter

www.kela.fi/web/sv/blanketter

10.1 Proteser, ortoser och ortopediska skor

Proteser, ortoser och ortopediska skor är personligt anpassade hjälpmedel inom medicinsk rehabilitering. Protoser ersätter förlorade kroppsdelar medan ortoser stöder upp fel fungerande kroppsdelar. Exempel på ortoser är knäbandage och formgjutna inlägg. Ortopediska skor används för den som inte kan använda vanliga konfektionsskor. Din läkare remitterar dig till ortopedingenjör och skriver ut en betalningsförbindelse som innebär att hälso- och sjukvården står för kostnaden.

Ortopedingenjör som anpassar hjälpmedel

David Jonsson

Telefon 040 763 5155, hot@aland.net

10.2 Bröstproteser

Ålands Cancerförening förmedlar samt provar ut bröstproteser som är gratis för patienten genom att ansvarig läkare skriver en betalningsförbindelse. Utprovningen sker i cancerföreningens kansli.

10.3 Bh och baddräcker för bröstcanceropererade

Ålands Cancerförening säljer bh och baddräcker anpassade för bröstproteser. Cancerföreningen ger två stycken special-bh:n till kvinnor som ska genomgå en bröstrekonstruktionsoperation. Bh:n, som skall användas dygnet runt direkt efter operationen och ska provas ut i god tid före operationen. Detta är en medlemsförmån i cancerföreningen.

10.4 Peruker

Ålands Cancerförening förmedlar samt provar ut peruker som är gratis för patienten genom att ansvarig läkare skriver en betalningsförbindelse. Cancerföreningen provar ut och förmedlar peruker. (Peruker kan även anskaffas i samband med besök i Åbo, Helsingfors eller Sverige.)

Ålands Cancerförening r.f.

Skarpansvägen 30, AX-22100 Mariehamn

Telefon 22 419, måndag-torsdag 9–15

info@cancer.ax, www.cancer.ax

10.5 Sjukvårdsmaterial

En del sjukvårdstillbehör och -artiklar för långtidssjuka som bor hemma eller i serviceboende förmedlas av hemsjukvården inom Ålands hälso- och sjukvård. Det kan vara fråga om katetrar, diabetesmaterial, stomimaterial, inkontinenshjälpmedel, skyddsmaterial till sängen och så vidare.

Hemsjukvården/materialutdelning, ÅHS

Doktorsvägen 1 C, PB 1055, AX-22111 Mariehamn
 Materialutdelning telefon 538 484
 Hemsjukvården telefon 538 455
 Akuta ärenden mobiltelefon 0457 313 5821 dygnet runt
hv.material@ahs.ax

11. Beskattning

11.1 Invalidavdrag

För att man skall beviljas invalidavdrag i kommunalbeskattningen bör skattemyndigheterna få ett läkarutlåtande (B-intyg), där invaliditet, invaliditetsprocent (minst 30 - 50 %) och tidpunkt när invaliditetsgraden första gången konstaterades framgår. Efter det görs avdraget automatiskt årligen. Om invaliditetsprocenten förändras bör man meddela skattebyrån.

Ålands Skattebyrå

Statens Ämbetshus, Torggatan 16, AX-22101 Mariehamn
 Telefon 029 512 001
www.vero.fi

11.2 Avdrag för sjukdomskostnader

Den skattskyldige har rätt att vid kommunalbeskattningen att göra avdrag från nettoförvärvsinkomsten för egna och familjemedlemmars sjukdomskostnader. Även långvårdskostnader kan dras av till 25 % men läkarintyg som intygar att vården beror på sjukdom förutsätts. Avdragen för kostnaderna anges i skattedeclarationen till fullt belopp och i beskattningen beaktas sedan självrisk samt maxbelopp.

Ålands Skattebyrå

Statens Ämbetshus
 PB 44, Torggatan 16, AX-22101 Mariehamn
 Telefon 029 512 001

www.vero.fi Se detaljerade skatteanvisningar, Anvisningar, Beskattningen på Åland

11.3 Bilskatteåterbäring på grund av kroppsskada

Bilskatt återbetalas från Skatteförvaltningen om full bilskatt har debiterats för bilen vid första registreringen av bilen och ansökan görs inom 6 månader. Om du kan lämna in en tillförlitlig redogörelse för att du behöver en automatväxlad bil höjs maxbeloppet av bilskatteåterbäringen. Bilskatteåterbäringens storlek varierar i olika situationer:

1. person med en bestående invaliditetsgrad som uppgår till minst 80 % och som orsakas av en rörelse- eller synskada. Bilen ska användas av personen själv. Med rörelseskada avses skada eller sjukdom i nedre extremiteter.

2. person med en bestående invaliditetsgrad som uppgår till minst 60 % och som orsakas av en kroppsskada eller sjukdom. Kravet är att personen behöver bilen för arbete eller studier.

3. person med en bestående invaliditetsgrad som uppgår till minst 40 % till följd av nedsatt rörelseförmåga. Kravet är att personen behöver bilen för arbete eller studier.

Du kan ansöka om bilskatteåterbäring på grund av kroppsskada genom att göra en ansökan på Skatteförvaltningens hemsida, Minskatt. Återbäring beviljas och betalas ut efter att bilen har registrerats. Redan före anskaffningen och registreringen av en bil kan du hos Skatteförvaltningen ansöka om ett beslut om huruvida du på grund av kroppsskada kan få bilskatteåterbäring.

Skatteförvaltning

Bilbeskattning

Telefon 029 497 151

www.skatt.fi

11.4 Befrielse från fordonsskattens grundskatt på basis av invaliditet

- en person som äger eller innehar bilen och som beviljats parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning.
- en person som transporterar en person med funktionsnedsättning som beviljats parkeringstillstånd.
- en person som beviljats återbäring av bilskatt på grund av egen eller en familjemedlems sjukdom, skada eller funktionsnedsättning.

Skattebefrielse på grund av en och samma persons funktionsnedsättning kan beviljas för endast ett fordon i taget. Om giltighetstid för parkeringstillståndet har gått ut bör tillståndet förnyas och ny ansökan om skattebefrielse inlämnas. Ny ansökan krävs om man byter bil. Om fordonet för vilket skattebefrielse beviljats säljs, svarar köparen för skatten från och med dagen efter den dag då bilen köptes.

Statens ämbetsverk på Åland

Torggatan 16 B, AX-Mariehamn

Telefon 635 270,

info@ambetsverket.fi

www.ambetsverket.ax

Statens Ämbetsverk på Åland

www.ambetsverket.ax/blanketter/fordonsskatt

12. Övrig stödservice

12.1 Hemservice/hemtjänst

Kommunal hemservice kan beställas via socialkansliet i din hemkommun/KST. Servicen är avgiftsbelagd och avgiften är beroende av dina bruttoinkomster. Som grund för regelbunden hemservice finns en vård- och serviceplan som klienten gör upp tillsammans med hemserviceledaren. Förutom hemservice har kommunerna andra stödtjänster som exempelvis måltidsservice, städservice, trygghetslarm, snöröjning, färdtjänst enligt socialvårdsförordningen.

Kontakta socialkansliet i din hemkommun/KST. Telefonnummer finns i slutet av guiden

12.2 Stöd för närståendevård

En person som vårdar en nära anhörig kan ansöka om stöd för närståendevård från hemkommunen/KST. Stöd för närståendevård innebär det vårdarvode och de stödtjänster som beviljas den person som vårdar en närstående. Förutsättningen är att personen som vårdas inte klarar sig ensam.

Mellan närståendevårdaren och kommunen görs ett avtal, där man kommer överens om vårdarvode, ledighet för närståendevårdaren samt övriga frågor som gäller vården. Tillsammans med socialarbetaren gör man upp en vård- och serviceplan där närståendevårdarens arbetsuppgifter, rätt till ledighet och även den övriga servicen som behövs för att trygga omsorgen preciseras.

12.3 Stöd för rörligheten

(Tidigare benämnt Färdtjänst enligt socialvårdsförordningen)

Stöd för rörligheten ordnas för dig som inte klarar av att självständigt använda allmänna trafikmedel på grund av sjukdom, skada eller någon liknande funktionsnedsättande orsak.

Service som stöder rörligheten ordnas främst för dig som är äldre med nedsatt funktionsförmåga på grund av ålder och som inte har rätt till transporttjänster för gravt handikappade enligt handikappservicelagen. Stödet ges för att du ska kunna uträtta ärenden eller genomföra annat som hör till det dagliga livet för att du ska kunna leva självständigt och upprätthålla sociala nätverk.

Omfattning av servicen som stöder rörligheten fastställs inte i lag, utan omfattningen är beroende av ditt uppskattade individuella behov. Servicen beviljas inom ramen för tillgängliga budgetmedel.

Olika former av stöd för rörligheten kan beviljas i form av

- handledning i hur allmänna trafikmedel används och handledd träning
- ledsagarservice

- grupptransport
- ersättning för skäligen kostnader för transport med taxi, färdtjänstbil eller annat motsvarande fordon, eller på något annat lämpligt sätt.

Över 65 år, kontakta socialkansliet i din hemkommun. Under 65 år, kontakta KST. Telefonnummer finns i slutet av guiden

12.4 Utkomststöd

Rätt till utkomststöd har personer som inte genom arbete eller andra inkomster kan försörja sig. Utkomststödet är alltid en sista utväg när alla andra stödsystem är uttömda.

Utkomststödet är behovsprövat och beloppets storlek är beroende av inkomster och utgifter i varje enskilt fall. Utkomststödet bestäms enligt en norm fastställd i lag.

12.5 Specialomsorg

Om du på grund av medfödd eller i utvecklingsåldern erhållen sjukdom eller skada hämmats eller störts i din utveckling eller dina psykiska funktioner har rätt till specialomsorg, om inte andra serviceformer kan ge dig den service du behöver.

Målet med specialomsorgen är att hjälpa dig att reda dig i det dagliga livet, självständigt förtjäna ditt uppehälle och självständigt delta i samhället. Inom specialomsorgen ska vi också tillgodose annan vård och omsorg du behöver. Inom KST erbjuder vi olika former av boenden och dagverksamheter.

Kontakta socialkansliet i din hemkommun/KST. Telefonnummer finns i slutet av guiden.

12.6 Parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning

På Åland kan polisen bevilja parkeringstillstånd för personer med svår funktionsnedsättning eller för transport av personer med svår funktionsnedsättning. Parkeringstillståndet är personligt och gäller inom hela Europeiska unionen.

Ålands polismyndighet

Strandgatan 27, AX-22101 Mariehamn
 Telefon 52 7100, registratur.aland@polis.fi
www.polis.ax

12.7 Garantipension

FPA beviljar i vissa fall en så kallad garantipension vilken höjer grundpensionen.
<https://www.kela.fi/web/sv/garantipension>

Folkpensionsanstalten, FPA

Tjänster på nätet

logga in på webben med nätbankskoder eller mobil-id www.fpa.fi/etjanst boka tid på
 nätet för telefonservice på Åland www.fpa.fi/boka-tid

FPA Åland

Nygatan 7, AX-22100 Mariehamn

Måndag-tisdag 12-15.30. Övriga tider enbart på tidsbokning.

FPA ansökan, blanketter

www.kela.fi/web/sv/blanketter

12.8 Handikapp- och vårdbidrag

- Handikappbidraget för personer under 16 år ska stöda hemvården av ett barn, som på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning i minst 6 månader behöver omvårdnad och rehabilitering som belastar familjen mer än ett friskt barn i samma ålder.
- Handikappbidraget för personer över 16 år är avsett för personer vars funktionsförmåga är nedsatt i minst ett år p.g.a. sjukdom eller funktionsnedsättning, men som inte får sjukpension eller ålderspension.
- Vårdbidraget för pensionstagare är avsett för personer som på grund av sjukdom eller skada har nedsatt funktionsförmåga i minst 1 års tid. Du kan få vårdbidrag om du har ålderspension, garantipension eller sjukpension eller annan ersättning på grund av arbetsförmåga.
- Krigsveteraner som har låga inkomster kan i vissa fall få veterantillägg.
- Handikappbidraget och vårdbidraget är skattefritt.

Folkpensionsanstalten, FPA**Tjänster i nätet**

Logga in på webben med nätbankskoder eller mobil-id www.fpa.fi/etjanst

Boka tid på nätet för telefonservice på Åland www.fpa.fi/boka-tid

FPA Åland

Nygatan 7, AX-22100 Mariehamn

Måndag-tisdag 12-15.30. Övriga tider enbart på tidsbokning.

FPA ansökan, blanketter

www.kela.fi/web/sv/blanketter

12.9 Bostadsbidrag

Om du har låga inkomster kan du ha rätt till allmänt bostadsbidrag eller bostadsbidrag för pensionstagare. Det allmänna bostadsbidraget är avsett för hushåll med låga inkomster. Du kan göra en uppskattning av ditt bostadsbidrag med räknaren på www.fpa.fi/berakningar. Bostadsbidrag för pensionstagare är avsett för personer med liten pension. Bostadsbidraget kan betalas direkt till hyresvärden.

Folkpensionsanstalten, FPA**Tjänster i nätet**

Logga in på webben med nätbankskoder eller mobil-id www.fpa.fi/etjanst

Boka tid på nätet för telefonservice på Åland www.fpa.fi/boka-tid

FPA Åland

Nygatan 7, AX-22100 Mariehamn

Måndag-tisdag 12-15.30. Övriga tider enbart på tidsbokning.

FPA ansökan, blanketter

www.kela.fi/web/sv/blanketter

12.10 Postutdelning till bostaden

Personer med funktionsnedsättning kan få posten levererad till dörren avgiftsfritt när det finns ett läkarutlåtande som förordar hembärning.

Posten Åland

Telefonväxel 6360

12.11 Intressebevakare

En intressebevakare kan utses för personer som på grund av sjukdom, funktionsnedsättning eller av någon annan motsvarande orsak inte själva klarar av att bevaka sina egna intressen eller sköta sin ekonomi. En skriftlig anmälan eller ansökan görs till magistratsavdelningen eller till Ålands tingsrätt. För att konstatera ett behov av en intressebevakare skall ett läkarutlåtande alltid inlämnas. Till intressebevakare kan utses någon anhörig eller närstående person eller en så kallad allmän intressebevakare.

Åland rättshjälps- och intressebevakningsbyrå

Torggatan 16 A, AX-22100 Mariehamn

Telefon 02956, 61800, aland.rh@om.fi

www.oikeus.fi/sv

Intressebevakningsfullmakt

Magistraterna

Torggatan 16 B, PL 58, AX-22101 Mariehamn

Telefon 635270, info@ambetsverket.fi

www.maistraatti.fi/sv

13. Dödsfall/efterlevande

13.1 Efterlevandepension

FPA kan bevilja familjepension till makar och barn som förlorat en nära anhörig.

I Finland finns två olika lagstadgade familjepensionssystem som kompletterar varandra, familjepension från FPA och familjepension från arbetspensioneringen. Du kan samtidigt få familjepension från både FPA och arbetspensionsbolaget och ansöka om båda via FPA. Du

får närmare information om arbetspensionssystemets familjepensioner antingen från den avlidnes arbetspensionsbolag eller från Pensionskyddscentralen.

Efterlevande makar och barn kan också få familje- eller försörjningspension enligt lagarna om olycksfallsförsäkring, trafikförsäkring och olycksfall i militärtjänst. Försäkringsbolagen ger mer information om dessa pensioner.

Om en förmånslåtare har arbetat i ett annat land som Finland har ingått socialförsäkringsavtal med, kan efterlevande ha rätt till familjepension från det land där den avlidne arbetade.

Folkpensionsanstalten, FPA

Tjänster på nätet

Logga in på webben med nätbankskoder eller mobil-id boka tid på nätet för telefonservice eller till FPA:s servicepunkt på Åland www.fpa.fi/etjanst

FPA Åland

Nygatan 7, AX-22100 Mariehamn

Måndag-tisdag 12-15.30. Övriga tider enbart på tidsbokning.

FPA ansökan, blanketter

www.kela.fi/web/sv/blanketter

13.2 Sjuk- eller livförsäkring

Det finns olika slag av sjukförsäkring/livförsäkring där det oftast är avtalat om ersättning i händelse av dödsfall. Beloppets storlek är beroende av avtal i varje enskilt fall. Kontakta det försäkringsbolag där den avlidne eventuellt har tecknat försäkring.

Nästan alla anställda arbetstagare är försäkrade med en grupplivförsäkring som betalas av arbetsgivaren. Närmare information om försäkringarna ges från den avlidnes arbetsplats.

Lantbrukare har ett motsvarande obligatoriskt skydd som ingår i LFöPL-försäkringen. Mera information om detta ges på Lantbruksföretagarnas Pensionsanstalt, www.mela.fi/sv/

Var den avlidne själv sysselsatt, aktieägare eller bolagsman finns ett motsvarande obligatoriskt skydd som ingår i FöPL-försäkringen. Mera information om detta ges på försäkringsbolaget där den avlidne hade tecknat FöPL-försäkringen.

14. Viktiga adresser och telefonnummer

Centret för tolkningsservice för personer med funktionsnedsättning, FPA

FPA, PB 10, 00056 FPA

Öppettider måndag – fredag 7.30-20, lördag 11-15

Telefon och sms 020 634 4811

I nödsituationer kan du kontakt en serviceproducent eller tolk direkt.

Du kan även göra ett nödanrop via textmeddelande.

Läs mera: www.112.fi, vatu.vastra@fpa.fi

www.fpa.fi

Folkpensionsanstalten FPA Åland, Mariehamn

FPA Åland, Nygatan 7, AX-22100 Mariehamn

Måndag-tisdag 12-15.30, övriga tider enbart på tidsbokning

Du kan boka tid till telefontjänsten via våra servicenummer eller på www.fpa.fi/boka-tid

För tjänsten behöver du ett telefonnummer och en finsk personbeteckning. Om du sköter en annan persons ärenden ska du boka tid med hans eller hennes personuppgifter. Kom ihåg att fullmakt behövs när du sköter en annan persons ärenden.

Logga in på webben med nätbankskoder eller mobil-id www.fpa.fi/etjanst. På webben kan du ansöka om stöd, skicka bilagor samt se dina egna stödbelopp och utbetalningsdagar.

Här finns en lättlästversion med allmän information på FPA:s hemsida:

<https://www.kela.fi/web/lattlast>

FPA:s servicenummer måndag-tisdag 12-15.30. Övriga tider enbart på tidsbokning.

- [Arbetslöshet](#), telefon 020 692 230
- [Boende](#), telefon 020 692 230
- [Föräldraskap](#), telefon 020 692 226
- [Indrivningscentret](#), telefon 020 634 4940
- [Internationella situationer](#), telefon 020 634 0300, vardagar 10–15
- [Kunder med sekretessmarkering](#), telefon 020 635 3500
- [Pensioner](#), telefon 020 692 222
- [Rehabilitering och handikappbidrag](#), telefon 020 692 225
- [Sjukdom och kort](#), telefon 020 692 224
- [Studier och värnplikt](#), telefon 020 692 229
- [Utkomststöd](#), telefon 020 692 227

Folkhälsan på Åland

Skeppargatan 11, AX-22100 Mariehamn
 Allaktivitetshuset Mariehamn;
 -receptionen telefon 527 050 måndag - fredag 9-15
 -receptionen öppen måndag - fredag 10-14

Folkhälsan på Åland, familjerådgivningen

Styrmansgatan 10, AX-22100 Mariehamn
 Telefon 527 048, 527 050
www.folkhalsan.ax

Finska Ömsesidiga Läkemedelsskadeförsäkringsbolaget

PB 115, FI-00181 Helsingfors
 Telefon 010 219 5712 vardagar 10–14
www.laakevahinko.fi/sv

Fixtjänst

Fabriksgatan 10, AX-22100 Mariehamn
 Telefon 22 735, info@fixtjanst.ax
www.handicampen.ax/fistjanst

Hemsjukvården/materialutdelning, ÅHS

Doktorsvägen 1 C
 PB 1055, AX-22111 Mariehamn
 Telefon materialutdelning 538 484,
 Telefon hemsjukvården 538 455
 Akuta ärenden telefon 0457 313 5821 dygnet runt
hv.material@ahs.ax
www.ahs.ax

Hälso- och sjukvårdsmottagning i kommuner

- [Brändö](#), telefon 040 846 1313
- [Eckerö](#), telefon 0457 313 5822
- [Finström](#), Hälsocentralen i Godby, telefon 535 819
- [Föglö](#), telefon 0400 780 233
- [Geta](#), Hälsocentralen i Godby, telefon 535 819
- [Hammarland](#), telefon 0457 526 7341
- [Jomala](#), telefon 0457 526 7344
- [Kumlunge](#), telefon 040 510 7298
- [Kökar](#), telefon 040 732 6985
- [Lemland](#), telefon 0457 526 7340
- [Lumparland](#), se Lemland
- [Saltvik](#), Hälsocentralen i Godby, telefon 535 819
- [Sund](#), Hälsocentralen i Godby, telefon 535 819
- [Sottunga](#), telefon 040 591 6426
- [Vårdö](#), telefon 0457 524 4107

Institutet för hälsa- och välfärd

PL 30, FI-00271 Helsingfors

Telefon 029 524 6000, fornamn.efternam@thl.fi

Klient- och patientombudsmannen

Ålands Ombudsmannamyndighet

Elverksgatan 10, kvarteret iTIDEN, AX-22100 Mariehamn

Boka tid för besök: Telefon växel 25 000, info@ombudsman.ax

www.ombudsman.ax

Klubbhuset Pelaren

Strandgatan 7, AX-22100 Mariehamn

Telefon 22940, klubbhusetpelaren@hotmail.com

www.klubbhusetpelaren.ax

Kommunernas kansli

- **Brändö kommun**
AX-22940 Åva
Telefon 018 56 500, kansli@brando.ax, www.brando.ax
- **Eckerö kommun**
Södra Överbyvägen 8, AX-22270 Eckerö
Telefon 32930, info@eckero.ax, www.eckero.ax
- **Finströms kommun**
Skolvägen 2, AX-22410 Godby
Telefon 431 50, kommungarden@finstrom.ax, www.finstrom.ax
- **Föglö kommun**
Tingsvägen 3, 22710 Föglö
Telefon 50322, info@foglo.ax, www.foglo.ax
- **Geta kommun**
Getavägen 2115, AX-22340 Geta
Telefon 49300, info@geta.ax, www.geta.ax
- **Hammarland kommun**
Klockarvägen 3, AX-22240 Hammarland
Telefon 364 50, info@hammarland.ax, www.hammarland.ax
- **Jomala kommun**
PB 2, 22 151, Jomala
Telefon 32 910, info@jomala.ax, www.jomala.ax

- **Kumlinge kommun**
Kumlingevägen 323B, AX-22820 Kumlinge
Telefon 622 400, kansli@kumlinge.ax, www.kumlinge.ax
- **Kökars kommun**
Karlby, 22730 Kökar
Telefon 55829, info@kokar.ax, www.kokar.ax
- **Lemlands kommun**
Kommunrundan 7, AX-22610 Lemland
Telefon 34940, info@lemland.ax, www.lemland.ax
- **Lumparlands kommun**
Kyrkvägen 26, AX-22630 Lumparland
Telefon 35900, info@lumparland.ax, www.lumparland.ax
- **Mariehamns stad**
PB 5, 22101 Mariehamn
Telefon 5310, info@mariehamn.ax, www.mariehamn.ax
- **Saltviks Kommun**
Lillängs 14, Nääs, AX-22320 Ödkarby,
Telefon 48 900, info@saltvik.ax, www.saltvik.ax
- **Sottunga kommun**
AX-22720 Sottunga
Telefon 55125, info@sottunga.ax, www.sottunga.ax
- **Sunds kommun**
Norra Sundsvägen 361, Björby, AX-22520 Kastelholm
Telefon 43 270, info@sund.ax, www.sund.ax
- **Vårdö kommun**
Vårdöbyväg 11, AX-22550 Vårdö
Telefon 47900, info@vardo.ax, www.vardo.ax

Kommunernas socialtjänst, KST

Besöksadress: Skarpansvägen 30, Nyfahlers, AX-22100 Mariehamn
Telefon 532 800, info@kst.ax, www.kst.ax

Se sidorna 38 - 40 för direkta telefonnummer till KST:s olika enheter!

Mariehamns församling

Ö. Esplanadgatan 6, 22100 Mariehamn

Telefon till kansliet 5360

Öppet måndag-tisdag, torsdag-fredag 9–15 och onsdag 12-15

mariehamns.forsamling@evl.fi

www.mariehamnsforsamling.fi

Rädda Barnen på Åland r.f.

Norragatan 13 B, AX-22100, Mariehamn

Telefon 14394, info@raddabarnen.ax

www.raddabarnen.ax

Röda korset, Ålands distrikt

Torggatan 26 A, 22100 Mariehamn

Telefon 040-516 35 37, aland@redcross.fi

www.rednet.punainenristi.fi/node/65

Stiftelsen Ålands Cancerfond

C/O Ken Lindberg

Torggatan 9, AX-22100 Mariehamn

Telefon 22 366, ken@aland.net

Tecken-lottas Handverk

Telefon 045 73447333, tecken.lottas.handverk@gmail.com

Facebook: tecken-lottas handverk

Trafiksäkerhetsverket, Trafi

00059 TRAFICOM

Telefon 029 534 5000

Registratorskontor registrator@traficom.fi

www.traficom.fi/sv

Tullen, Mariehamn

Hamnterminalen, AX-00220 Mariehamn

PB 40, AX-22101 Mariehamn

Telefon 295 5200, kirmomha@tulli.fi

www.tulli.fi/sv/om-tullen/kontaktuppgifter/aland

Uppsala Akademiska sjukhus

Sjukhusvägen 85, SE- 751 85 Uppsala

Telefon + 46 18 611 00 00

Patientkontakt, telefon + 46 18 611 30 33

patientkontakt@akademiska.se

Åbo Universitets Centralsjukhus, ÅUCS

Kinakvarngatan 4–8, FI-20521 Åbo (A-sjukhuset och U-sjukhuset)
Tavastlandsvägen 11, FI-20521 Åbo (T-sjukhuset)
Telefon 02 313 0000, jourtelefon 02 313 88 00
Svenskspråkig Socialarbetare vid ÅUCS, Telefon 02 313 16 99
www.vsshp.fi/sv/Sidor/default.aspx

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, AMS

Nygatan 5, AX-22100 Mariehamn
Telefon 25501, info@ams.ax
www.ams.ax

Ålands handikappförbund r.f.

Skarpansvägen 30, AX-22100 Mariehamn
Telefon 22 360, måndag – torsdag 9–15, fredag 9–13
info@handicampen.ax
www.handicampen.ax

Ålands hälso- och sjukvård, ÅHS

PB 1055, AX-22 111 Mariehamn
Telefon 5355
www.ahs.ax

- [Barn- och ungdomspsykiatriska mottagningen, ÅHS](#)
Doktorsvägen 1 B, PB 1055, AX-22 111 Mariehamn
Telefon 5355 alla dagar eller vid akuta psykiska ärenden direkt till rådgivningen telefon 535 100, samma nummer även kvällar och helger för hänvisning till vidare hjälp
- [Mental hälsa för vuxna vid Hälsocentralen, ÅHS](#)
Doktorsvägen 1 A, PB 1055, AX-22 111 Mariehamn
Telefon 538 300 (telefonsvarartjänst)
Webbokning <https://labtid.ahs.ax/>
- [Näringssterapin \(dietist\), ÅHS](#)
Doktorsvägen 1 A PB 1055, AX-22 111 Mariehamn
Telefon 5355
- [Hemsjukvården/materialutdelning, ÅHS](#)
Doktorsvägen 1 C
PB 1055, AX-22111 Mariehamn
Telefon materialutdelning 538 484, hemsjukvården 538 455
Akuta ärenden mobiltelefonen 0457 313 5821 dygnet runt
hv.material@ahs.ax

- **Hjälpmiddelscentralen, ÅHS**
Doktorsvägen 1 C
PB 1055, AX-22111 Mariehamn
Telefon 538 466
- **Utprovning av specialhjälpmedel**
Telefon 538 667
Psykiatriska avdelningen, ÅHS
Doktorsvägen 1, PB 1092, AX-22100 Mariehamn
Telefon 535 030
- **Sjukhusprästen, ÅHS**
Katarina Gäddnäs
Telefon 5355, 0457 529 3003, katarina.gaddnas@evl.fi
- **Socialkuratorerna inom ÅHS**
Doktorsvägen 1 C, PB 1055, AX-22111 Mariehamn
Telefon 5355
- **Transportkoordinator, ÅHS**
Doktorsvägen 1 C
Telefon 535 420, patientresa@ahs.ax

Ålands polismyndighet

Strandgatan 27, PB 73, AX-22101 Mariehamn
Telefon 52 7100, registratur.aland@polis.fi, www.polis.ax

Om du behöver brådskande hjälp av polisen, ring nödnumret 112

Ålands Skattebyrå

Statens Ämbetshus
PB 44, Torggatan 16, AX-22101 Mariehamn
Telefon 029 512 001, www.vero.fi

Kommunernas socialtjänst k.f.

Receptionen öppen vardagar 9 – 11.30, 12.30 - 15 532 833

Växeln öppen vardagar 8 - 16 532 800

Socialarbetarna och -handledarna, telefonid vardagar kl. 9 -10

Adress: Skarpansvägen 30

Webbplats: www.kst.ax

E-post: fornamn.efternamn@kst.ax

Barnskyddet

Journummer barnskyddet vardagar kl. 8 - 16 532 875

Ledande socialarbetare barnskydd 532 835

Områdeschef barnskydd 532 834

Beroendemottagningen, Styrmansgatan 2A, vån. 2 532 851

Telefontid kl. 8 - 9, 13 - 14

Funktionservice och sysselsättning

Journummer funktionservice och sysselsättning
vardagar kl. 8 - 16 532 890

Ledande socialarbetare funktionservice och
sysselsättning 532 857

Områdeschef funktionservice och sysselsättning 532 856

Boendeenheten

Boendekoordinator 532 900

Boendeenheter

Blåbärsstigen 13

Ljusa villan 532 905*Rosa villan* 532 903

Havsgatan 12 B 532 909

Köpmansgatan 11 B 532 911

Lotsgatan 6 532 960

Maskrosen, Tistelgränd 8 B 532 921

Svedgränd 1 532 961

Södragatan 18 B, vån 1 532 927

Södragatan 18 B, vån 2 523 929

Tistelgränd 8, Godby 532 931

Åkersvängen 22, Hammarland 532 937

Solkulla korttidshem, Smedjegränd 4 532 938

Boendestöd 532 939

Sysselsättningskoordinator 532 942**Enheter för daglig verksamhet**

Askuddsvägen 28 532 945

Hamngatan 8 532 957

Navigationsskolegränd 3 532 952

Kyrkvägen 11, Godby 532 949

Servicegatan 22 532 955

Arbetskonsulent 532 953**Persontransport** 532 943**Fältarna**, Styrmansgatan 2A, vån. 2

Fältarbetare 532 815

mobiltelefon 0400780237

Organisationsstöd

Förbundsdirektör	532 802
Ekonomichef	532 804
Personalchef	532 809
Metod- och kvalitetschef	532 803

Tallbacken, Matrosgatan 3

Föreståndare/personal	532 843
Boende / Köket	532 842

Tidigt stöd barn och familj

Journummer tidigt stöd vardagar k.l 8 - 16	532 870
Ledande socialarbetare tidigt stöd för barn och familj	532 819
Barnatillsyningsman	532 825
	532 826
Områdeschef tidigt stöd barn och familj	532 818

Vuxensocialarbete

Journummer vuxensocialarbete vardagar kl. 8 - 16	532 880
Ledande socialarbetare vuxensocialarbete	532 844
Områdeschef vuxensocialarbete	532 869

Skyddshem, se Tallbacken

Specialomsorg, se Funktionservice och sysselsättning

Socialskyddsguiden senast uppdaterad 18.1.2021/GGN